

exklusivt

ETT NYHETSBREV FRÅN STRÖM & GULLIKSSON OCH ADVOKATBYRÅN GULLIKSSON NR 3/12

Design på villovägar

Chaise longue, Copyright Le corbusier, Pierre Jeanneret et Charlotte Perriand – Bus

“Vem vill inte äga stolen Ägget i design av Arne Jacobsen”? Internetbutiken Designers Revolt välkomnar sina kunder med en fråga som lockar till ett närmast självklart svar. Idén är att tillverka och sälja kvalitetskopior av klassiska designmöbler till humana priser – utan hänsyn till eventuella rättigheter. Är det en revolt för folkets bästa eller bara en kortsiktig affär med god avkastning?

Designers Revolt tillverkar och säljer kopior av moderna möbelklassiker som “Svanen” och “Myran” av Arne Jacobsen, “Kotten” av Poul Henningsen och “The Ball Chair” av Eero Aarnio. Bland de representerade formgivarna finns inte bara skandinaviska mästare utan även ikoner som Le Corbusier, George Nelson, Mies van der Rohe med flera. Det är bara att välja och vraka bland de eleganta kopiorna som endast kostar en bråkdel av normalpriset för motsvarande original. Eller vad sägs om ett pris på 13.200 kronor för Poul Kjaerholm-stolen “PK24” när Fritz Hansen säljer det licens-tillverkade originalet för cirka 95.000 kronor? Hur är det möjligt?

Förklaringen är att möbelkopiorna tillverkas i Asien och importerats till Isle of Man där Designers Revolt har sin bas. Produkterna säljs sedan vidare till konsumenter i Europa via företagets internetbutik. Affärsidén bygger på EU:s regler om fri rörlighet för varor och tjänster i kombination med ett kryphål i lagen som gör att ett stort antal möbelklassiker står utan upphovsrättsligt skydd i England och på Isle of Man. I försäljningsvillkoren fingeras en privat-transaktion mellan Designers Revolt och kunden som måste godkänna att Designers Revolt har

uppfyllt alla sina åtaganden när produkterna har levererats till ett transportföretag på Isle of Man. Som kund tar du på dig hela ansvaret för importen, inklusive faran för det transporterade godset.

Betyder det att du begår ett brott vid beställning från Designers Revolt? Inte direkt, men du går inte helt säker. Om du köper en piratkopia för enbart privat bruk gör du inte intrång i någons rättigheter. Däremot kan du inte sälja produkten vidare utan att begå intrång och riskerar då böter eller fängelse samt eventuellt skadestånd. Du kan också bli åtalad för bedrägeri om du inte berättar för andrahandsköparen att det rör sig om en kopia. Dessutom finns det en risk för att produkterna aldrig levereras till dig, eftersom piratkopior kan beslagtas av tullen vid landsgränsen. Tullsamarbetet mellan EU:s medlemsstater har gett tullmyndigheterna utökad ansvar och personalen blir allt skickligare i att skilja på äkta och falska varor.

Historiska skillnader

Men hur kan Designers Revolt fortsätta med en verksamhet som bygger på att kringgå regelverket? Det enkla svaret är att det finns en avgörande skillnad mellan upphovsrätten i England och motsvarande lagar i övriga EU-länder. Enligt den

Le Corbusiers vilstol "LC4 Chaise Longue" från 1928 är en raritet som säljs på auktioner för hundratusentals kronor.

engelska upphovsrättslagen, som även gäller på Isle of Man, har produkter som framställts industriellt i mer än 50 exemplar en relativt kort skyddstid, nämligen 25 år från första försäljningsdagen. I övriga Europa gäller däremot en skyddstid på 70 år från upphovsmannens död. Att skillnaden är så stor beror på att lagarna grundar sig på två vitt skilda utgångspunkter: "främjandet av konkurrens" respektive "rätten till verket". Redan i 1700-talets England utvecklades ett kommersiellt privilegium för författare i syfte att främja konkurrensen mellan bokförlag. Boktryckarens ensamrätt skulle gå tillbaka till författaren efter en viss tid, så att denne kunde anlita en annan tryckare. I Frankrike betonades däremot skyddet för författarens personliga koppling till verket och rätten att bestämma över dess användning – ett synsätt som påverkade lagstiftningen i stora delar av Europa, däribland Sverige.

Än i dag utgår den engelska upphovsrätten från grundtanken att främja konkurrensen mellan företag. Man lägger tonvikten på de ekonomiska rättigheterna, som är förhållandevis lätta att överlåta, på bekostnad av de ideella rättigheterna som i princip inte kan avtalas bort. Det finns dock tecken på att England inom en snar framtid kommer att överge denna särreglering. Engelska politiker har redan tagit fram en proposition om att förlänga det upphovsrättsliga skyddet till 70 år efter upphovsmannens död som ett led i harmoniseringen av upphovsrätten inom EU. Dessutom kräver TRIPS-avtalet, som reglerar handel med immateriella rättigheter, att medlemsländerna i GATT-unionen tillhandahåller ett visst minimiskydd för sina rättigheter. Detta kan bli spiken i kistan för Designers Revolt.

Revolt med vinstintresse

Mannen bakom Designers Revolt, IT-miljonären Lennart Nyberg, tycker att alla har rätt till god design till rimliga priser och tar strid mot "monopolet" som han menar att licenstillverkarna upprätthåller till varje pris. Han profilerar sig som en "David mot Goliat" som utmanar etablissemangen och gör revolt mot vedertagna normer och regelverk – och han är inte ensam. Gratiskulturen har många anhängare och de hyser en stor skepsis inför de lagar som omgärdar kreativa alster. De kan inte acceptera

en prissättning som inte står i tydlig paritet med produktionskostnaden och bortser oftast från värdet av de immateriella rättigheterna. Men visst händer det att rättighetsinnehavare försöker dra nytta av sin maktposition och ibland går det för långt. Nyligen dömdes till exempel "Louis Poulsen Lighting" och "Erik Jørgensen Møbelfabrik" till skadestånd för att ha använt sig av fast prissättning vid återförsäljning. Designers Revolt får emellertid hård kritik från olika aktörer inom designindustrin och debatten rasar för fullt i flera länder. I Finland har man startat en polisutredning på uppmaning av möbelföretaget Artek, Alvar Aalto-stiftelsen och Finlands designförening, och enligt advokat Jonas Gulliksson är det bara en tidsfråga innan svenska designers och möbelföretag vidtar rättsliga åtgärder:

– Eftersom Designers Revolt har en nätbutik som bland annat riktar sig till svenska kunder, sker det tekniskt sett ett utbudande till försäljning i Sverige. Redan avbildningen på nätet av produkter som är upphovsrättsligt skyddade i Sverige innebär exemplarframställning. Det spelar ingen roll om avbildningen är fri på Isle of Man – det är inte tillåtet att vare sig avbilda eller distribuera produkter i länder där detta kan utgöra intrång. Flera designklassiker har dessutom inarbetats som varumärken med ett kommersiellt ursprung. Att hänvisa till dessa kan därför utgöra både varumärkesintrång och vilseledande marknadsföring.

Det är också en missuppfattning att EU:s konkurrensrätt om fri rörlighet av varor och tjänster gör det möjligt att exportera en produkt från ett land där den inte är skyddad till ett land där den är skyddad. EU:s regler hindrar inte åtal för intrång.

Utvecklingen mot ökad globalisering och tillgänglighet kommer med säkerhet att förändra affärslogiken radikalt inom en lång rad branscher. Vi ser redan exempel på detta i företag som Google, Facebook och Spotify, där många varor och tjänster är gratis för majoriteten av kunderna. Det handlar dock om företag som bär sina kostnader till 100 procent. Designers Revolt är utan tvekan ett banbrytande koncept med smart profilering som "folkets välgörare", men företaget drivs för att gå med vinst och det sker tyvärr på bekostnad av andras konstnärliga skapande.

Copyright Ullas arkitektur AB

Klart med flytt till Ideon Gateway – Lunds högsta byggnad

I början av januari flyttar Ström & Gullikssons och Advokatbyrån Gullikssons Lundakontor till helt nya lokaler på Ideon Gateway – ett toppmodernt kontorshus som är specialanpassat för att underlätta kreativa möten. Kontoren kommer att ha bästa tänkbara placering på två våningsplan högt upp i huset, med en gemensam reception på 18:e våningen.

– Huset ligger bara ett par hundra meter från våra nuvarande lokaler på Edison Park, men det blir en stor skillnad för oss, med bättre planlösning och goda möjligheter för fortsatt expansion. Vi har varit med från byggstart och fått lokalerna anpassade helt efter våra behov, säger Jan Nilsson, kontorschef på Ström & Gulliksson.

Med sina 74 meter och synliga läge i Ideon Science Park, betraktas Ideon Gateway som Lunds nya landmärke. Hela byggnaden är miljöanpassad med det senaste inom miljöteknik, till exempel en fasad med solceller, gröna tak, uppvärmning med bergvärme och LED-belysning med dagsljusreglering. Dessutom är husets planlösning specialdesignad för att underlätta samverkan i olika former. Blandningen av hotell, kontorsfoajé, café, restaurang och pub möjliggör både planerade och spontana möten.

– Ideon Gateways innovativa planlösning passar oss perfekt. Vi har länge behövt ett kontor som fungerar mer som en mötesplats än en traditionell arbetsplats, bland annat för att underlätta samarbetet med våra kunder och Ström & Gullikssons

patentkonsulter, säger advokat Hans-Anders Odh, kontorschef på Advokatbyrån Gulliksson. Vi får in fler personer på en mindre yta och lokalerna är välplanerade och snygga. Dessutom får vi tillgång till en terrass med fantastisk utsikt och utrymme för mingel och större sammankomster.

På Ideon Science Park finns närmare 300 företag, varav många har blivit en bärkraftig del av svenskt näringsliv. Med utvecklingen av anläggningarna MAX IV och ESS kommer regionen att fortsätta växa och locka till sig forskare och företag från hela världen.

– Det passar väldigt bra att vi finns på plats här just nu, inte minst med tanke på vår verksamhets inriktning. Behovet av rådgivning och service kring immateriella rättigheter kommer med största sannolikhet att fortsätta växa. Vi har även en successivt ökad efterfrågan på våra affärsjuridiska tjänster, säger Hans-Anders Odh.

– Kontorets placering passar oss perfekt med närheten till både mindre forskningsintensiva företag och större industriföretag, där vi ibland arbetar med patentkonsulter in-house under längre perioder. Lokalerna kommer att underlätta vårt samarbete med Advokatbyrån Gullikssons advokater och jurister. Vårt flexibla sätt att arbeta med olika specialistteam fungerar mycket bra och vi har ett stort utbyte av varandra, framför allt vid utredningar och patentprocesser, säger Jan Nilsson.

Lundakontoret får en ny besöksadress, men övriga kontaktuppgifter är oförändrade. Närmare information lämnas på hemsidorna inom kort.

Tore Ström har gått ur tiden

En av Ström & Gullikssons grundare, Tore Ström, har gått ur tiden. Tore var en legendarisk patentingenjör och mycket uppskattad av arbetskamrater, kolleger och klienter. I samband med sin 80-årsdag gick han i pension med hälsan i behåll. Han hade då varit verksam i branschen i hela 55 år. Efter att ha drabbats av Parkinsons sjukdom blev hans hälsa gradvis sämre och han avled i stillhet den 15 oktober 2012. Tore var en stor personlighet med mycket humor och värme. Medarbetarna på Ström & Gulliksson och Advokatbyrån Gulliksson bevarar minnet av Tore med stor saknad.

Vi minns Tore Ström
med saknad.

IMHO

in my humble opinion

Ära, heder och tryckfrihet

På senare tid har en del händelser i media fått mig att fundera kring skyddet för enskilda personers ära och heder. Publiceringen av bildmontaget där drottning Silvia putsar på ett hakkors kändes onekligen som ett återupplivande av arvsyndens. Även den aktuella filmen "Call Girl", som till synes utpekar Olof Palme som sexköpare, kan starkt ifrågasättas. Det spelar ingen roll om det råkar vara sant. Brottsbalkens regler om ärekränkning innebär att det är brottsligt att uttala eller skriva något som "är ägnat att utsätta någon för andras missaktning", oavsett om uppgiften är korrekt eller inte. Endast i undantagsfall får man lämna en sådan uppgift utan påföljder, nämligen om man varit skyldig att uttala sig eller "det med hänsyn till omständigheterna varit försvarligt att lämna uppgifterna". Man måste dessutom kunna bevisa att det funnits en skälig grund för uttalandet eller publiceringen.

Grovt förtal kan leda till böter eller fängelse upp till två år. Problemet är att det i praktiken nästan aldrig väcks något allmänt åtal, eftersom det krävs särskilda skäl och att det är "påkallat ur allmän synpunkt". Den som kränkts måste i stället väcka enskilt åtal och riskerar då att behöva betala både sina egna och motpartens rättegångskostnader. Om det begärda skadeståndet jämkas, kan den som väckt åtalet dömas att betala sina egna rättegångskostnader, vilka oftast vida överstiger det utdömda skadeståndet. Vid en förlust måste som regel även motpartens kostnader betalas. Härtill kommer att domstolen hellre ska fria än fälla enligt Yttrandefrihetsgrundlagen.

Inom ett område finns det dock ett tillräckligt starkt skydd för den enskilde, nämligen vid förtal som har med kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning eller funktionshinder att göra. Här gäller omvänd bevisbörda, vilket betyder att den anklagade betraktas som skyldig till dess att han/hon kan motbevisa påståendet. Kränkta personer kan dessutom få hjälp från statliga ombudsmän att driva processer inom detta område. I de flesta andra fall är dock riskerna med att publicera kränkande material ganska obetydliga för medieföretagen, inte minst när de sätts i relation till den ekonomiska vinst som ökade tittarsiffror och upplagor kan medföra. Medierna är med andra ord ganska fria att ta ut svängarna och moralisera över människors otrohet, lögn och andra hemligheter i den privata sfären och behöver inte ta någon större hänsyn till konsekvenserna för de personer som pekas ut.

Den senaste tidens händelser, med allt från skandaliserande bildmontage till filmer i gränslandet mellan fakta och fiktion, visar på allvarliga brister i det svenska regelverket. Det får mig att minnas den tänkvärda sentensen "Men en ting vet jag som aldrig dör – domen över död man" (fritt efter Havamal). Att kunna försvara sin ära och heder på ett civiliserat sätt måste vara möjligt för alla.

exklusivt

Ett nyhetsbrev från Ström & Gulliksson
och Advokatbyrån Gulliksson

Utgivning: 3-4 gånger per år

Text: Jessika Nord

Layout, bild och original: Jan Emzén

Konstverk: Bjørn Bjørnholt

Tryckeri: Tryckfolket

Upplaga: 15.000 exemplar

Ansvarig utgivare: Jonas Gulliksson,
Advokatbyrån Gulliksson

Redaktion:

c/o Ström & Gulliksson

P O Box 4188

SE-203 13 Malmö

Sweden

Fax +46 40 23 78 97

E-mail exklusivt@sg.se

Ström & Gulliksson

intellectual property consulting

Malmö +46 40 757 45

Göteborg +46 31 51 74 00

Helsingborg +46 42 21 80 08

Lund +46 46 19 05 00

Stockholm +46 8 24 05 10

www.sg.se

GULLIKSSON

Malmö +46 40 664 44 00

Göteborg +46 705 24 18 58

Helsingborg +46 42 19 84 60

Lund +46 46 19 05 20

Stockholm +46 8 24 93 00

www.gulliksson.se

© Ström & Gulliksson AB

& Advokatbyrån Gulliksson AB 2012